

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

LUHUHI/THAFAMUHWE 2014

MEMORANDAMU

MARAGA: 70

Memorandum uyu u na masiatari a 14.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

ADENDAMU YA PHINDULO NDAPFU. KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo: (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4–5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2–3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0–1 u wana maraga 2

Kubveledzelwe kwa thero

Thero ndi mulaedza kana muhumbulo muhulwane une muniwali a tama vhavhali vha nganeapfufhi vha tshi u pfa na u u divha. Ndi zwine ra nga tou ri muniwali u khou rera nga hazwo.

Muniwali o bveledza zwavhudi thero buguni iyi ine ya vha ya u sa fhulufhedzea ha vhafunani.

Mpho ndi muanewa dendele we a vha e dokotela vhuongeloni ha Vuvha. Ndi munna we a vha a sa fulufhedzei kha mufumakadzi wawe Phophi naho vho vha vho dzula zwavhudi mutani wavho. O do thoma u sa fulufhedzea kha mufumakadzi wawe nge a vho funana na Maria wa muongi vhuongeloni ha Vuvha. Na Maria ene o vha e na mutannga wawe Mashudu.

U sa fulufhedzea ha avho vhavhali zwo do swika ndevheni dza vhafunwa vhavho. Ho do vuwa dzinndwa vhukati ha Mashudu na Mpho hu tshi lwelwa ene Maria. Ngei mutani wa Mpho na hone ha vuwa vilili vhukati ha Phophi na Mpho nge a wanulula u sa fulufhedzea ha munna wawe lwe Phophi a vhuya a tuwa a humela hayani hawe, zwa vhuya zwa tou dzhenwa na nga vhabebi vhavho.

U sa fulufhedzea ha Mpho zwo ita uri Phophi na ene a si fulufhedzee nge a humbula u konyolola munna wawe nga u pfana na swina lawe Mashudu ngeno Mashudu a tshi khou konyolola-vho Maria.

Uho u sa fulufhedzea ho do vhangana na mariwe mabulayo a songo teaho. Mpho o do renga Dzwaini na Dugudzha uri vha vhulahe Mashudu. Mashudu u a vhulahwa ngeno Mpho na ene a tshi fhedzisela nga u welwa nga khombo ya goloi nge a vho do thulwa a fhedza na ene o lovha.

Muniwali o kona u bveledza thero buguni ya nganea iyi. Thero ndi ya u sa fulufhedzea ha vhafunani nge a shumisa avho vhaanewa vhe vha zwi kona u sumbedza tshipida tsha u sa fulufhedzea kha vhafunani vhavho.

KANA

MBUDZISO 2

Phindulo dza mbudzo pfufhi:

- 2.1 Ndi wa uri Dzwaini na Dugudzha vha vhulahe Mashudu. (1)
- 2.2
- Mpho u khou vhaiswa nga zwa uri Mashudu u khou mu badelisa zwigidi zwivhili zwa dziranda nge a mu wanetshedza e na mufunwa wawe.
 - O vha a tshi khou itela uri a sale a tshi funana zwavhudi na Maria vha sa khakhiswi nga muniwe muthu. (2)
- 2.3 Ndi vhafunani. (2)
- 2.4 Ndi ngauri o vha a tshi khou shavha uri Phophi u do nala a humela hayani hawe. (2)
- 2.5 Muthu o vhulahaho muniwe u tea u fariwa a valelwa tshitokisini. (2)
- 2.6 Ndi u mu pwashela golei.
Ndi u mu pwashela mudi.
Ndi u mu badelisa zwigidi zwa fumi zwa dziranda. (3)
- 2.7 Phambano
Maria ndi musidzana a sa athu u malwa ngeno Phophi e mufumakadzi o malwaho.
Phophi ndi mudedekadzi ngeno Maria e muongi. (2)
- 2.8 Ndi ngauri o vha nea masheleni na zwenezwo/Vho mu vhona sa muthu are na tshede. (2)
- 2.9 Vho ya vhusiku ngauri vho vha vha tshi khou shavha u vhone nga vhathu nga masiari. (2)
- 2.10 Ho vha na dzikhakhathi mutani wa Mpho.
U pwashea ha muta wa Mpho na mabulayo. (2)

- 2.11 Zwi bvukulula mvumbo ya u vha muthu a sa fulufhedzeiho nahone wa mazwifhi na vhugevhenga. (2)
- 2.12 Ndi zwa musa a tshi delwa nga muhumbulo wa u tou vhulaha Mashudu. (2)
- 2.13 2.13.1 A si zwone ngauri vho ima-ima vha tshi mu todela beili. (2)
- 2.13.2 Ndi zwone ngauri Mpho ho ngo vhone mulandu zwo bva kha u shaea ha vhumanzi vhu mu badekanyaho na lufu lwa Mashudu. (2)
- 2.14 Vivho a si lavhudi ngauri Mpho o rambela magevhenga Mashudu uri vha mu vhulahe. (2)
- 2.15 Ndo vha ndi tshi do tandulula thaidzo nga u tou dibvisa kha dzinndwa na u farelana sa vhanna ngauri mulayo a u imi na zwa dzikhakhathi. (2)
- 2.16 U ya nga ha nne ndi vhona uri arali vhathu vha ita zwithu zwo vhihaho vho dzumbama zwi tshi katela na mbadelo dza masheleni nga ngomu, vha a fhedza vho lwela eneo masheleni vha ambululana vuvhi havho he vha ita vho dzumbama, sa zwe Dugudzha a ambulula Dzwaini kha mapholisa nge a mu fhura tshede ye vha badeliwa nga Mpho uri vha vhulahe Mashudu. (3)

[35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

FINDINKODO – TT Mudau

MBUDZISO 3

ADENDAMU YA MBUDZISO NDAPFU. KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo : (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4–5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2–3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0–1 u wana maraga 2

Kubveledzelwe kwa vhaanewa

Thero ndi mulaedza kana muhumbulo muhulwane une munwali a tama vhavhali kana vhataleli vha dirama vha tshi u pfa na u u divha. Ndi zwine ra nga tou ri munwali u khou rera nga hazwo.

Thero ya bugu iyi ndi polotiki i re vhukati ha zwigwada zwivhili, tsha vhatshena tsha lihora la Lushaka na lihora la Madimokirati line la vha lihora la vharema.

Khetho dzo winiwa nga Madimokirati, muphuresidennde a vha Muthumukhulu e na vhafarisa muphuresidennde vhavhili. Muthumukhulu u thoma u lwa na vhatshena nga u todou vha na mufarisi muthihi. Hezwi zwo vhaisa vhatshena lwe vha humbula u bva kha muvhuso wa mbuelano.

U todou bva havho zwi vhaisa vhavhusi vha re Madimokirati. Vha vha vhudza uri vha khou wisa ikonomi ya shango. Hezwi zwi dovha havhu zwa lutanya madimokirati nga tshavho. Ndi hune Duma na Skosana vha sola Muthumukhulu vha ri ndi ene ane a khou zwi vhang.

Kha lihora la Lushaka nahone hu vuwa khakhathi vhukati ha De Wit muphuresidennde wa lihora na Coetsee na Skiet vha tshi thuswa nga vhanwe vhavho. Vhone vho vha sa funi u bva kha muvhuso wa mbuelano.

U todou bva ha lihora la Lushaka zwo ita uri Duma na Skosana vha ye De Wit vho vhilahela, vha tshi ri ndi khwine vha tshi tuwa kha shango lavho ngauri vha khou wisa maragani. Hezwi De Wit ha ngo tenda o ri ndi vhone vhanvane vha khou wisa.

Skosana na Duma zwa u yela De Wit zwo vusa nndwa kha lihora livhusi, zwa fhedza zwo ita uri Skosana a ruliwe mushumo wa vhumanisiṱa. Ndi vhathu vhanzhi vhe vha si pfesese ayo mafhungo. Nga ngei kha lihora la lushaka idzi khakhathi dzo fhedza dzo ita uri Coetsee a litshe u vha minisiṱa na u bva kha lihora.

Lihoro la lushaka lo fhedza lo hana u bva kha phurovitsi ya Kapa Vhukovhela ngauri ndi hone he vha vha vho kunda hone khethoni. Zwothe hezwi zwithu zwo fhela vho ya khethoni.

Muniwali o kona u bvisela khagala thero ya polotiki i re bugu iyi ya dirama nge a kona u bvisela khagala phambano dzine dza khou bvelela kha muvhuso wa mbuelano.

[35]

KANA

MBUDZISO 4

Phindulo dza mbudziso pfufhi:

- 4.1 Ofisini ya Muthumukhulu. (1)
- 4.2
 - U takula tshiimo tsha vhashai. (2)
 - U fhaṱa ikonomi ya shango. (2)
- 4.3 De Wit: Murangaphanda wa lihora la Lushaka
Muthumukhulu: Murangaphanda wa lihora la Mademokirati. (4)
- 4.4
 - Ndi u dibvisa kha khabinethe. (3)
 - U bvisa tshelede maragani. (3)
 - U tshinya vhavhusi madzina. (3)
- 4.5 Ndi vhavhusi/muvhuso na vhoramabindu. (2)
- 4.6 Ndi u vha na nyambedzano na vhaandadzamafhungo nga tshiimo tsha vharema. (2)
- 4.7 4.7.1 Ndi zwone ngauri hu khou bviswa tshelede maragani. (2)
- 4.7.2 A si zwone, tsho tshinywa nga sisiteme ya Lihoro la Lushaka. (2)
- 4.8 Ndi muthu ane a sa fulufhedzee. U sumbedza u nga u toḱou fhaṱa ikonomi ngeno o dibvisa kha muvhuso une a tea u u thusa. (3)

- 4.9 A Muthumukhulu ndi muphuresidennde wa muvhuso wa mbuelano.
B Lihoro la Lushaka lo tou pandelwa kha muvhuso wa mbuelano.
E De Wit o vha e muñwe wa dziminisiṭa dza muvhuso. (3)
- 4.10 Ndi wa u sumbedza De Wit uri u khou bva kha khambinethe hu u itela u wisa ikonomi ya shango. (2)
- 4.11 Ndi u ṭodou sumbedza uri vhathu arali vha dzhielwa muvhuso a vha thusi vhathu vhane vha khou vhusa. Lihoro la Lushaka le la dzielwa muvhuso a lo ngo ṭodou thusa Mademokirati e a dzhia muvhuso. (2)
- 4.12 Ku a ṭanganedzea ngauri u khou vhona Lihoro la Lushaka u dibvisa halo hu tshi khou wisa ikonomi ya shango. (Na zwiñwe zwine zwa ṭanganedzea). (2)
- 4.13 Zwi a tendisea, muthu muñwe na muñwe arali a kundwa a nga si tame u thusa we a mu kunda sa lihora la De Wit li nga si thuse la Muthumukulu. (2)
- 4.14 A thi mu pfeli vhuṭungu ngauri u khou ṭoda u wisa ikonomi ya shango madzuloni a u tikedza muvhuso muswa. (3)

[35]

ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

MBUDZISO 5 (Mbudziso ndapfu)

ADENDAMU YA MBUDZISO NDAPFU: KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo : (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4–5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2–3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0–1 u wana maraga 2

WO MU NONELA – LL Mafenya

Kubveledzelwe kwa thero.

Thero ndi mulaedza kana muhumbulo muhulwane une munwali a tama vhavhali vha nganeapfufhi vha tshi u pfa na u u divha. Ndi zwine ra nga tou ri munwali u khou rera nga hazwo.

Thero ya nganeapfufhi iyi ndi u sa fulufhedzea ha mufumakadzi kha munna wave ngeno a tshi khou mu itela tshinwe na tshinwe. Hezwi ri zwi vhona nge ha bvelela zwi tevhelaho:

Thathani u malwa nga Humbulani we a vha e ramabindu. U mu fhatela muḁi wavhuḁi a dovha a mu fha lufuno. Hayani u mu tholela na mushumi wa u mu shumela ene o dzula. Humbulani u renga na khefi ye ene Thathani a vha a tshi i shumisa. Humbulani o mu rengela na rinngi na goloi u sumbedza u mu funa.

U borea ha Thathani ho ita uri a ye u thusa khefini. Henefha khefini o ḁi fhedza o ḁi borea ngauri o vha a sa u koni mushumo wa khefini. Thathani ha ḁiphini nga kushumele kwa Humbulani kune kwa ita uri a sa fhe Thathani tshifhinga tsha u tḁa nae. Thathani u humbela Humbulani uri vha fare lwendo vhoṱhe na vha radio hone Humbulani ha ngo tenda nga nṱhani ha mabindu awe. O fhedza o tendela Thakhani uri a tḁuwe na vha radio. Lwendoni ndi he Thathani a thoma u sa fulufhedzea nge a vho thoma zwa lufuno na Freddy lwendoni.

U vhuya lwendoni a vha muthu o ḁidzhenisaho lwa tshoṱhe kha zwa u sa fulufhedzea kha munna wave. U a ṱanganedza na ngeletshedzo dzi si dzavhuḁi dzine dza bva kha khonani yawe Mukhatshelwa.

Mukhatshelwa o fhedza o mu gudisa u tambisa tshelede mitshinini. Humbulani o mu kaidza musi o zwi wana. Musi e hodelani Thathani ha khou fulufhedzea ngauri u vha e na Freddy ane a pfana nae. U vhone a tshi dzhena dzirumuni nae zwifhinga zwizhi. U sa fulufhedzea hu khou ya phanda. Humbulani u lwa na munna we a vha a tshi khou pfana na ene Thathani, hezwi zwo ita uri a shavhele hayani. Mafhungo a u sa fulufhedzea ha Thathani o sengiwa, Humbulani a mu hangwela a vhuya mudini wawe.

Thathani o dovha a wanala kha mafhungo a u sa fulufhedzea o ya Kapa na vhafumakadzi vha kilaba, ene o vha a khou diitela zwa Freddy. Munna o ri u zwi pfa, a tevhela. O ya a mu wana e na Freddy rumini hodelani. O fhedza o mu tala nga u sa fulufhedzea hawe.

Muniwali o kona u bvisela thero ya nganeapfufhi iyi nga u bvisela u sa fulufhedzea ha Thathani he ha mu kundisa na vhuhadzi.

[35]

KANA

MBUDZISO 6

Phindulo dza mbudzo pfufhi:

DOKOTELA WA MUKHUWA – NA Milubi

- 6.1 A khou ambiwa vhe sibadela. (1)
- 6.2 Maipfi aya kha Konani ... U rumbula sa murumbulo. (1)
- 6.3 Ndi ngauri o vha o thuntshwa nga munna wawe a huvhala nga murahu ha tsemano. (2)
- 6.4 Ndi sibadela tsha khethululo.
Ndi tshe tsha vha tshi tsha makhuwa fhedzi.
Muthu mutswu a dzhena o vha a tshi rwiwa.
(zwivhili zwa izwi) (2)
- 6.5 Muhumbulo ndi wa uri mufumakadzi Louw a sa iswa thyietha nga u tavyanya a nga lovha. (2)
- 6.6
 - Dokotela konani u na mbilu ya u pfela vhuṱungu muthu muniwe na muniwe ngeno Louw a si na vhuṱu na u pfela vhuṱungu/U na tshiṱuhu.
 - Dokotela Konani ndi murema ngeno Louw e mukhuwa.(Zwivhili zwa zwenezwo). (4)

[35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

Phindulo dza mbudzo pfufhi:

MBUDZISO 7

Bafanabafana – LR Ndlovu

- 7.1 Ndi thendokhodi/epiki ngauri tshi khou khoda thimu ya 'Bafabafana'. (2)
- 7.2 5./Zwi khou tou sumbedza uri Bafanabafana ndi thimu ya ndeme ya lino Dzhango la Afrika.
6./Ndi thimu i tamiwaho nga nnyi na nnyi sa izwi na musuku u tshi tamiwa nga nnyi na nnyi. (2)
- 7.3 4. Khudani nna ha sokou pfala 'Bafanabafana'. (1)
- 7.4 Bafanabafana ndi thimu yavhudi ya Afrika Tshipembe. (2)
- 7.5 7.5.1 Ndi zwone, Bafanabafana musi khaedu i thavha i songo dzhenwa nga nowagudu./Bafanabafana musi yo livhana na nyimele i si yavhudi a i tei u dada. (2)
- 7.5.2 A si zwone ngauri dzina la shango i mbo alamisa. (2)
- 7.6 Murendi u sumbedza o takala ngauri 'Bafanabafana' i takulela shango la Afrika Tshipembe ntha. (1½)
- 7.7 Thimu ya 'Bafanabafana' i songo dzula i tshi vha na dziphambano. (2)
- 7.8 Ndi a tendelana na muhumbulo wa u dzhia Vho-Mandela sa vhone mututuwedzi ngauri fulufhelo la lushaka lo vha li kha uri arali Vho-Mandela vha vha hone mudavhini gundo li a vha hone lushaka lwa pembela lu tshi vhonelelwa ngavho. (3)
- [17½]

KANA

MBUDZISO 8

Nelson Mandela – WMR Sigwavhulimu

- 8.1 O mamela vhutungu na vhuhali. (2)
- 8.2 29. Uri naho mbilu yo tsikwa a wo xedza tshiseo. (1)

- 8.3 O disa mbofholowo vhathuni vhe vha vha vho tsikeledzwa. (2)
- 8.4 Musi vhe dzhele vho vha vha tshi khou gudela vhurangaphanda ha vhukuma. (2)
- 8.5 8.5.1 Ndi zwone ngauri o nanga u fela vhanzhi vha nyadzeaho. (2)
- 8.5.2 A si zwone ngauri vhatsikeledzi vhawe o vha sumbedza lufuno. (2)
- 8.6 Ndi ha u takala ngeno a tshi khou khou Mandela. (1½)
- 8.7 O valelwa dzhele hune a sa kone na u diambela e hone. (2)
- 8.8 Ndi a tendelana nakwo ngauri vhathu vho vha vha tshi zwi vhona zwauri a hu na na muthu na muthihi we a vha a tshi nga ita zwe Vho-Mandela vha ita zwa u vhotholola vhathu vhuthubwani he vha vha vhe khaho. (3)
[17½]

KANA

MBUDZISO 9

Demokirasi – TZ Ramaliba

- 9.1 Maindia na vhatshena. (2)
- 9.2 15/Munna hu uri u do di dzula e munna. (1)
- 9.3
- U sa divha kushumele kwa demokirasi.
 - U hulisa musadzi na vhana. (2)
- 9.4 Munna, musadzi na riwana, muniwe na muniwe wavho u na vhudifhinduleli hawe kha vhuimo hawe, fhedzi kha vhothe munna u ntha. (2)
- 9.5 9.5.1 Ndi zwone ngauri musadzi na riwana ndi matavhi ane a wana zwiliwa kha tsinde line la vha munna. (2)
- 9.5.2 A si zwone, ngauri hu tewa u thonifhiwa pfanelo dza vhañwe vhathu/Zwine muthu a zwi funa a zwi faneli u thithisa pfanelo dza vhañwe. (2)
- 9.6 Murendi ha ngo takala nga u vhona vhathu vha sa khou dzhia demokirasi nga ndila yone. (1½)
- 9.7 Musadzi na riwana vha ditika nga munna. (2)

- 9.8 Ndi a tendelana na murendi ngauri demokirasi a si u ita zwine wa funa/demokirasi i toda uri muniwe na muniwe a ime kha vhuimo hawe, a si khakhise ha muniwe/A thi tendelani nae ngauri u ombedzela musadzi uri a vhe musadzi a sa ombedzele munna kha u vha munna. (3)
[17½]

KANA

MBUDZISO 10

HO NENGIWA: 17 LAMBAMAI 1988 – WMR Sigwavhulimu

- 10.1 Ndi lushaka lwa eledzhi ngauri hu khou elelwa lufu lwa muhali/khosi vho siaho vho ita zwivhuya kha shango lavho. (2)
- 10.2 3/Muri wa murunzi wo sikuwa. (1)
- 10.3 Ndi ngauri ho lovha muthu ane vha mu funa nahone o vha e khosi ya vhutali, muhali na u thusa lushaka lwa Vhavenda. (2)
- 10.4 Muhumbulo muhulwane une murendi a khou tama u u bvisela khagala ndi wa uri a hu na muthu ane a nga thivhela lufu naho e na vhutali kana ndivho yawe. Lwo swika lwo swika. (2)
- 10.5 10.5.1 Ndi zwone ngauri lu dzhia vhahali na magoswi. (2)
- 10.5.2 Ndi zwone ngauri u ri ri pfiwa nga nnyi wee! (2)
- 10.6 U khou pfa vhutungu ngauri vho ho lovha muthu wa thuso kha lushaka. (1½)
- 10.7 U nga si kone u thivhela lufu nga vhutali/ maano au. (2)
- 10.8 Ndi a tendelana nae ngauri lufu lwa bvelela a hu na tshine muthu a nga ita nga ndani ha u tangedza. (3)
[17½]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUTE: 70

RUBRIKI YA U MAKA MBUDZISO NDAPFU KHA NGANEA, DIRAMA NA NGANEAPFUFHI (35)

Kha vha dzhiele nzhele phambano I re hone kha kuavhele kwa maraga dza tshivhumbeo na zwi re ngomu

KHOUDU NA KUAVHELE KWA MARAGA		ZWI RE NGOMU (25) Utalutshedza thoho. Vhudzivha ha mihumbulo, u tikedza na u pfesesa tshibveledzwa.		TSHIVHUMBEO NA LUAMBO (10) Tshivhumbeo, nyelelo i re na ndunzhendunzhe na likumedzwa. Luambo, khalo na tshitaila zwo shumiswaho kha phindulo
Khoudu 7 80–100%	Vhuswikeleli ha nthesa Maraga: 20–25	- U talutshedza thoho lwa vhudzivha, zwipida zwothe zwo kwamiwa nga vhudalo. - Phindulo ya nthesa: (90%+: Phindulo ya nthesa) - Mihumbulo minzhi ya vhudzivha i tikedzwa u bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa ha nthesa ha lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa.	Vhuswikeleli ha nthesa Maraga: 8–10	- Tshivhumbeo tshi re na ndunzhendunzhe. - Marangaphanda na magumo zwa nthesa. - Mihumbulo yo dzudzanywa zwavhuḏi nahone yo fhatwa zwavhuḏi. - Luambo, khalo na tshitaela zwo vhibvela, zwi a nyanyula nahone zwo lulama.
Khoudu 6 70–79%	Vhuswikeleli ha nthā Maraga: 17½–19½	- U talutshedza thoho lwa nthā ha ndinganyo, zwipida zwothe zwo kwamiwa lwo linganaho. - Phindulo yo dodombedzwaho. - Ho newa mihumbulo minzhi i pfalaho, i tikedzwaho u bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa havhudisa.	Vhuswikeleli ha nthā Maraga: 7–7½	- Phindulo yo dzudzanywa zwavhuḏi. - Marangaphanda na magumo ndi zwavhuḏi. - Mihumbulo na kuhumbulele zwi a tevhelelea. - Luambo, khalo na tshitaila zwo lulama nahone zwo tea ndivho. - Likumedzwa lavhuḏi.
Khoudu 5 60–69%	Vhuswikeleli ho dziaho Maraga: 15–17	- U sumbedza u pfesesa nahone a talutshedza thoho zwavhuḏi. - Phindulo yo dodombedzwa lwa khwine. - Miṁwe mihumbulo i pfalaho yo newa, fhedzi hu si yothē nahone i sa tikedziwe nga ndla yo lavhelelwaho. - Hu na tsumbo ya u pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa.	Vhuswikeleli ho dziaho Maraga: 6–6½	- Tshivhumbeo tshi re khagala na nyelelo ya mihumbulo i re na ndunzhendunzhe. - Marangaphanda na magumo na dziṁwe phara zwo dzudzanywa hu na ndunzhendunzhe. - Nyelelo ya mihumbulo i a kona u tevhelelea. - Luambo, khalo na tshitaila vhunzhi hazwo zwo lulama.
Khoudu 4 50–59%	Vhuswikeleli vhu fushaho Maraga: 12½–14½	- U talutshedza thoho lwa khwine, a si zwothe zwipida zwo kwamiwaho nga vhudalo. - Hu na dziṁwe mbuno dzi tikedzaho thoho. - Mihumbulo minzhi yo tikidzwa fhedzi a hu na vhutanzi vhu pfalaho/tendiseaho. - U pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa lwa mutheo.	Vhuswikeleli vhu fushaho Maraga: 5–5½	- Hu na dziṁwe tsumbo dza tshivhumbeo. - Phindulo i tahela nyelelo yo dzudzanyiwaho zwavhuḏi i re na ndunzhendunzhe. - Vhukhaki vhuṭuku ha luambo, khalo na tshitaila hunzhi zwo tea. Kanzhi hu na ndunzhendunzhe kha dziphara.

Khoudu 3 40–49%	Vhuswikeleli ho linganelaho Maraga: 10–12	- Ndingedzo zwadzo dza u fhindula mbudziso. - Mbudziso yo fhindulwa hu na vhudzivha vhutukusa. - Mihumbulo a i tutuwedzi nahone hu na u tikedza hutuku zwi bvaho kha tshibveledzwa. - Mugudi ha ngo vhuya a pfesesa lushaka lwa mariwalwa na tshibveledzwa.	Vhuswikeleli ho linganelaho Maraga: 4–4½	- Tshivhumbeo tshi sumbedza u shaea ha vhpulani. - Mafhungo ha ngo dzudzanywa lune a tevhkana. - Tsumbo dza vhukhaki ha luambo. Khalo na tshitaila a zwo ngo tea ndivho ya mariwalwa a akademi. Phara dzo khakhea.
Khoudu 2 30–39%	Vhuswikeleli ha fhasi Maraga: 7½–9½	- U pfesesa thoho ha fhasisa. - Phindulo yo dala ndovhololo nahone huiwe yo bva. - Mihumbulo a si ya vhudzivha, thalutshedzo yo khakheaho/ Mihumbulo a i tikedzwi zwi tshi bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa ha fhasi lushaka lwa mariwalwa na tshibveledzwa.	Vhuswikeleli ha fhasi Maraga: 3–3½	- Likumedzwa la fhasi nahone li tahedzaho tshivhumbeo tsho pulaniwaho zwi thithisa nyelelo ya mihumbulo. - Luambo lwo khakheaho na tshitaila tshi si tshone zwi ita uri zwo riwalwaho zwi si vhe zwa vhukuma nahone tshitaila a tsho ngo tea ndivho ya u riwala ha akademi. - Phara dzo khakhea.
Khoudu 1 0–29%	U sa swikelela Maraga: 0–7	- Phindulo i sumbedza vhuiwe vhushaka na thoho fhedzi mihumbulo i a konda u tevhela, kana yo bva tshothe. - U kundelwa kha ndingedzo ya u fhindula mbudziso. Mbuno thukhu dzo lulamaho a dzi na thikhedzo u bva kha tshibveledzwa. - U kundelwa u pfesesa lushaka lwa mariwalwa na tshibveledzwa.	U sa swikelela Maraga: 0–2½	- Zwi a konda u amba uri mbudziso yo fhindulwa. - A hu na vhutanzi ha tshivhumbeo tsho pulaniwaho kana thevhkano. - Luambo lwa fhasi-fhasi. Tshitaila na khalo zwo khakheaho. - A hu na dziphara kana ndunzhendunzhe.